ՍՈՎ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.

Ցիրայի սովու սաստկութեան միամիայ շըրջանն բոլորեցյն կմերձենայ, որոյ մէջ մանուկս՝ երիտասարդս և ծերունիս շատ զոհից իւր անգթութեանն, թէ ի Խորասան և թէ յԱրաբստան, բայց անյագ կենայ ոխերիմ թշնամին՝ իւր անյագ դժոխանման որովայնին շատ ասելն՝ յանցանք համարելով՝ քայլափոխերն արագից յԱսպահան և ՚ի Թէհրան, որ թագաւորանիստ գոլով՝ թէպէտ սղութեան վերին աստիճանի հասուցանել զօրաւոր եղև, բայց բարերախտաբար կենաց զոհագործութենէ զուրկ, բայց ոչ բոլորովին, քանզի նորա շրջակայ գիւղօրէից մէջ բաւականաչափ որսաց. և այս յանդուգն իւրեան ամօթ համարելով իբր երկրաչափ Պարսկաստան չչափելն, քանի ամսով յառաջ քաղաքիս մէջ դիմադրութեան անզօր տնանկներն այցելելով՝ իւր դրօշակի տակ խոնարհեցրեց զգալի յաջողութեամբ, ուստի անցաւ երկրորդ աստիճանին, որոնք առժամանակ դիմադրելով՝ վերջն պարտութիւն խոստովանեցան. վասն որոյ ոմանք զորգ՝ ոմանք թաղէք, և ոմանք մահիճ և այլ գոյս փողոց հանելով՝ կվաճառեն՝ աւուր պարէն պատրաստելու. բայց ի ներկայս տեսանելով, թէ օր աւուր ամենայն մարդկային սընունդք չափազանց կբարձրանան գնով, որով անշուշտ իւրեանց կենաց կենդանութեան վտանգին ենթարկելոյ կդատապարտուին, բանականի անուն ժառանգել կամեցան. յարեան յիմարութեան թմրութենէ, քանի ինչ գլխաւորք երդուեցան, միացան և ձգեցին իւրեանց հետ նա և չորս հազար անձինս, խորհեցան գտեցան սղութեան գըլխաւոր պատճառն համարեցան նահանգական կառավարչին, և թաղապետաց գլխաւորն (զԲէկլարբէկին). քանզի սա սաստիկ հրամանաւ հրատարակած էր, թէ քաղաքն հաց բերող անձն անպատիժ չպիտի մնայ, որով սովյն անշուշտ թիկնապահ կհանդիսանայր, հետևապէս նզովեցին զանձինս, ոչ ուտել և ոչ ըմպել, մինչև սպանեն զՍողոսն սղութեան. բայց խոյսա քաղաքականութեան վարագոյրն պատառել չկամենալով՝ որոշեցին նամակներ կացնել մզկիթների ճակատէն ՚ի զգաստութիւն ոստիկանութեան, և կգրեն այս կերպ "սովն մեր պարանոցի վերայ կշողացնէ իւր հատու սուրն, բայց դեռ քաջասիրտ եմք, քանի ինչ աւուրց ժամանակ համբերութիւն պաշտելով, որոց մէջ եթէ ատենի վերահասութիւնն և արդարութիւնն՝ հացագործաց անիրաւութիւնն՝ կանոնաւորութեան հրաւիրելոյ յանցանքն ունենայ, յայնժամ արդարութիւն վարկանելով՝ նախամեծար կհամարենք՝ զդատաւորն և մեր զեղբայրներն սրոյ ճարակ տալ և մեր կեանքն նորանցով շահել, քան թէ յիմարութիւն յարգելով՝ սովու զոհ գնալ. ընտրեցէք բարին. ստորագրութիւն չորս հազար անձանց,,

Այս արդարախառն սպառնալիքն ականի անձինքներէ ոմանք ընդ առաւօտն տեսանելով՝ անմիջապէս կներկայացնեն նահանգապետի, նա ևս փութապէս մեծ իշխանին (Վալիաթին), որ առանց ժամավաճառ լինելոյ՝ առեան կկազմէ իւր նախագահութեամբ, ուր զրկելով զԲէկլարբէկին հացագործաց վերահասութեան իրաւունքից՝ կյանձնէ նոյն պաշտօնն նախկին կառավարչի Արտաւիլ քաղաքի արքայազն Մահամմատ Ռահիմ Միրզային քաղաքաշէն անձին. և կհրամայէ երեք հարիւր խալվար ցորեան բարձրագոյն Դրան ըշտեմարանէն տալի հացագործաց, լիտր մի ղրան (երեսուն կոպէկ). նմանապէս քանի երևելի ցորենատէր անձանց հրամայվեցաւ նոյնպէս վաճառել իւրեանց ցորեանն մինչև գնորն, իսկ հացագործք հացի լիտրն վեց Պարսից ապասի վաճառեն հասարակաբար, և այնպէս առեանն կարձակուի, լուր կհրատարակուի յուրախութիւն սովալլուկ տրտմալից սրտից, և գործադրեցին նոյն հրամանն և կարգադրութիւնն. բայց թէ կանօնի հաստատութիւնն քանի՞ օր կենդանութիւն ունեցաւ՝ չգիտեմ, բայց միայն զայս գիտեմ, որ Արքայազն նոր կառավարիչն մի հացագործը երկու խարդախութեան մէջ միանուագ գտնելով՝ մի լիտր վաճառեալ հացի առթիւ, որոց առաջին կշռոյ պակասութիւնն, և երկրորդն կանոնադրեալ գնոյ սահմանէն առաւելութիւնն էին, սաստիկ գանակոծեց, և մեծամեծ պատժից և տուժից ենթարկել սպառնալով մեկնեցաւ, թող մեկնի, հոգ չէ. դու աչքդ հացագործի տեսարանին դարձո. զրամիդ սէրն մարմնոյ տանջանաց ցաւոցն յաղթեց և մոռացնել տուաւ, քանզի դատաւորին քանի ինչ քայլափոխ հեռանալէն ետքն նոյն կըրկին խարդախութիւններն վերստին տեղի ունեցան նոյն հացագործի վաճառքին մէջ.

Բայց միւս վարագոյրն, և ահա քեզ ներկայանայ միւս ևս դժբախտ տեսարան. հարց. Դաւրիժոյ հիւանդներն զի՞նչ կգործեն. դժբախտաբար չար Ցուլիանոսին առած պատասխանն պիտի լսես "դագաղ կգործեն,,. և ի՞նչ կարևորութիւն այդքան դագաղի, յաճախորդ շատ են վաճառքներիս. ընկա՛լ քեզ պատասխան՝ վասն զի արջի ծիրանից ազատուածն առծւի մագիլների կհանդիպի, ըստ որում սովէ ազատուած դժբախտներն՝ ցրտոյ զոհ կերթան, ցրտէն մասնաւորապէս պատսպարուածներն՝ սովու կմատնուին, որոնք Կոոնոսի համանման՝ կենսախուղ գերանդիքն ձեռքներն բըռնած՝ դիմադիր թշնամիէն ապահով. կեանք կհընձեն անողորմաբար, որպիսի տարաբախտութեանց զգալի ցաւոց սաստկութեան քրիստոնէաբար ի գութ շարժելով Ռուսաց և Անգղիացւոց հիւպատոսներն՝ մասնաւորապէս հոգատարութիւն ունեցան նոցա ցաւոցն՝ դրամական օժանդակութեամբ, զոր յաջորդ թուովն պիտի գրեմ Արարատ պատուական ամսաթերթիդ ի լո՛ր մեր սիրելի ազգայ-

նոց հրատարակութիւնն խոնարհաբար խնդրելով՝ որպէս և ներկայիս։

Մնայական Սարգիսեան.

է 12 Փետրվարի 1872 -դ

է Գոլբէնկ։

ՀԱՄԱՌՕՏ ՀԱՇԻՒ

ՄԱՐԴԱՍԻՐ. ԸՆԿ. ՀԱՅՈՑ ԲԱԳՈՒԱՑ.

Խորհուրդն Ժողովոյ բարձրագոյն Հաստատեալ Մարդասիրական Ընկերութեան յանուն Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչի ի Բագու, համաձայն 26 յօդ. կանոնադրութեան պարտաւոր է իւրաքանչիւր տարի որպէս իւր գործունէութիւն, նմանապէս և դրամական շրջանների համար հաշիւ տալ ընկերութեան բոլոր ի Բագու և տէրութեան միւս քաղաքներում բնակուող անդամոց, ինչպէս ի 25 Յունվարի տարւոյս Խորհրդոյ Անդամք Նորակառոյց ընկերութեան ուսումնարանի դահլիճում Բագու գտնուող անդամոց Ներկայութեամբը իւր համարատուութեան հանդէսը կատարեց։ Այս հիման վրայ ես որպէս գանձապետ ընկերութեան, առաքելով ընդ սմին Ընկերութեան ժապաւինեալ մատենից քաղած մասնաւոր տեղեկութիւն նորընտիր անդամոց ընծայայաբերութեանց դրամագլուխներից ծագած տոկոսաց և բոլոր ծախուց որ յընթացս 1871 ամի գործ է ածել խորհուրդը բարեգործական նպատակաւ, խնդրում եմ յարգանք տեղի տալ «Արարատ» ամսագրի էջերում տպագրել ի գիտութիւն Հայոց հասարակութեան և ամենայն անդամոց ընկերութեան. իսկ որ ինչ վերաբերի խորհրդոյ անդամոց միւս գործութեանց, Խմբագրութիւնը զկնի սորա ունի ստանալ տարեկան հաշիւ նախագահին Խորհրդոյ, որ և նմանապէս պիտի հրատարակուի ի գիտութիւն մեր ազգի հանրութեան։

Գանձապետ Ընկ. Գրիգոր Թորոսեանց.

Մարտ 24 -ին 1872 -դ

է Բաքու։

Մուտք.

	Ռ.	Կ.
Առ 1ն Յունվարի 1871 ամի մնացեալ էր զուտ գումար	8771	25
Քառասուն և հինգ հատ խաղարկական բիլէթներ հաշուելով իւրաքանչիւրը 104 ռուբ. 50 կոպ. որպէս գնված է, գումարն է	4702	50
Օրինաւոր մուրհակներով զանազան անձանց վերայ ստանալիք կան . . .	4703	50
Տան անսիփոխ անդամներից անվճար պարտք մնացած է	1000	
Երկու ընտիր նոր մամուլներ իւր Հայոց, Ռուսաց և Թուրքաց տառերով և միւս այլ պարագայիք, որք արժեն .	3059	29

Յունուար 1871 -դ ընկերութեան դրամարկղը մտած է,

Տան և ութ հոգի նոր գտնված Անփոփոխ անդամներից ընծայաբերութիւն	1800	
Տոկոսիք խաղարկական բիլեթներից .	225	
Տոկոսիք զուտ դրամից	1173	96
Ընկերութեան պատկանեալ ծախուած գրեանքից	6	
Ուսումնարանաց տարեկան հարցաքննութեան օրը խաղացած լատարիայից .	64	70
Ցիսուն և երկու նոր գտնված տարեկան անդամներից ընծայաբերութիւն .	260	
Տպարանից արդիւնք	1554	97
Պարոն Առաքել Ծատուրեանցի ձեռամբ ստացած զանազան մարդկանց ընծայաբերութիւն	68	
Ընդ ամենը	27389	17

Ծանօթ. Ի տեղեկութիւն բոլոր Անդամոց Մարդասիրական ընկերութեան աւելորդ չեմ համարում նշանագրել այս տեղ բոլոր ընկերութեան խաղարկական բիլէթների թուանշանները։

Տոմակ.

Սէր.	979 նս.	ի 1	էն ց 25	Տոմս. հատ.	24
,,	974	,, 13	,, ,, 20	,,	7
,,	979	,, 31	,, ,, 35	,,	4
,,	973	,, 34	,, ,, 42	,,	8
,,	8485		28	,,	1
,,	17154		22	,,	1
				Ընդ ամենը	45

Ծախք.

Յունուար 1871 -դ Օրէնքով -----ն-բանի վերայ։

	Ռ.	Կ.
Վարժուհեաց և Վարժապետի համար սահմանեալ վարձ տրուած է . .	922	50
Աւագ Սարկաւագ Փինաչեանցին վանն վերատեսչութեան և խորհրդոյն ժողովոյ ընկերութեան գործոց կարգապահութեան	107	50
Օրիորդաց ուսումնարանի պահապանին	120	
Օրիորդաց դպրոցի և նորա վարժապետաց համար գնած վառելիքի .	53	49 53